

ייצוא וייבוא מוצרים ביטחוניים - נשק, ידע ושירותים

סחר בנשק ובידע בטחוני הינו נושא רגיש ביותר הנוגע בביטחון הלאומי של מדינות העולם. הסחר מפוקח על ידי הסכמים בינלאומיים וחוקים במדינות השונות. היצוא הביטחוני מישראל הוא הגבוה בעולם לאחר ארה"ב ורוסיה. ראוי לציין כי הייצוא מישראל לא כולל מטוסים ואוניות. היצוא הביטחוני הישראלי מתבסס בעיקרו על מחקר ופיתוח המתקדמים המעניקים את היתרון היחסי לעומת מדינות אחרות.

[חוק הפיקוח על יצוא ביטחוני, תשס"ז-2007](#) נחקק בישראל ומטרתו להסדיר את הפיקוח של המדינה על יצוא של ציוד ביטחוני, על העברת ידע ביטחוני ועל מתן שירות ביטחוני, כדי לשמור על האינטרסים החיוניים של המדינה מבחינת ביטחון לאומי, יחסי החוץ והתחייבויות בין-לאומיות. כמו כן משרתות [הוראות מנכ"ל משרד התמ"ת לפיקוח על יצוא טובין, שירותים וטכנולוגיה דו-שימושיים](#) אינטרסים אלה.

בישראל על כל אדם המעוניין לעסוק בשיווק או בייצוא ביטחוני להירשם במרשם היצוא הביטחוני באגף הפיקוח על הייצוא במשרד הביטחון. כמו כן דורש החוק קבלת רישיון יצוא של טובין, טכנולוגיה או שירותים למטרות צבאיות וכן לטובין היכולים לשמש גם למטרות אזרחיות וגם לשימוש צבאי, על מבקש הרישוי למלא [טופס מקוון](#) באתר משרד התמ"ת. דרישות הפיקוח על היצוא הביטחוני ואישור הרשויות חלות עוד **מהשלבים המוקדמים של המשא ומתן**. כמו כן נדרש הרישוי גם לעוסקים בתווך ליצוא בטחוני.

[הסכם ואסנאר](#) - THE WASSENAAR ARRANGEMENT הינו הסכם בינלאומי בין מדינות המסדיר את הפיקוח והרגולציה על הסחר בנשק, בידע בטחוני ובשירותים ביטחוניים. מדינת ישראל החליטה לאמץ את עקרונות פיקוח היצוא שבהסכם ואסנאר אף כי לא הצטרפה למדינות החתומות עליו. חוק הפיקוח על ייצוא ביטחוני והוראות מנכ"ל התמ"ת בנושא מאמצות את רוח ההסכם. מתן רישיונות לייצוא למדינות החתומות על ההסכם הינו מהיר ביותר (תוך חמישה ימים בלבד).

על רקע חששות ממתקפות סייבר ופגיעה בביטחון לאומי, 41 מדינות המייצאות נשק בעולם חתמו ב-2013 על הסכם ואסנאר המסדיר יצוא של חומרה וציוד ל"שימוש כפול". למשל תכנות הפרעה לטכנולוגיות מידע, תכנות ריגול, וציוד מעקב אחרי תקשורת ואינטרנט. אותן מדינות הסכימו לפקח על יצוא מערכות או ציוד ביון המבוססים על פרוטוקול אינטרנט, שבתנאים מסויימים עלול לפגוע בביטחון וביציבות אזוריים או בינלאומיים.